

LILLESKOLERNES SAMMENSLUTNING

Formandens mundtlige beretning Repræsentantskabsmøde i Lilleskolernes Sammenslutning Rørvig Friskole, fredag den 10. marts, 2017.

Lilleskolernes berettigelse

Hvorfor giver det mening at drive lilleskole og endda yderligere at være i en forening med andre lilleskoler? Det skriver vi lidt om i den skriftlige beretning og en af pointerne er, at det ved I selv på jeres egen lilleskole. For hvis det ikke var meningsfuldt, ville forældrene ikke sætte deres børn i lilleskolen og lærerne ville ikke arbejde der. Er det så meningsfuldt og nødvendigt for samfundet, at lilleskolerne findes?

Ja da.

For hvor ellers har vi en levende, kritisk, pædagogisk funderet og stærk bevægelse, der med udgangspunkt i egen praksis, erfaringer og drømme kan tale Roma midt imod – og inspirere til nye og bedre måder at lave skole på?

Og disse års Roma
eller Imperium - som Ebbe Reich ville have kaldt det
eller system – som vi sagde i '70erne
eller konkurrencestatstænkning – som mange siger i dag
eller herskende politisk/økonomisk styringsparadigme – som vi har kaldt det i LS,

har reduceret folkeskolen – og dermed langt hen ad vejen også de frie skole - til en endeløs række af mål, uden formål. Konsekvensen er, at vi i dag står med et reduceret videns- og læringssyn, der bygger på, at den vigtigste viden skal kunne måles, vejes, moduliseres, sælges og transporteres – og allerhelst digitalt.

Det er det, der er kernen i dagens kompetencetænkning, hvor det ikke er barnet eller den studerende, der er i centrum, men den viden, de skal bære videre – for at opfylde diffuse gæt for fremtidens behov for arbejdskraft. Mao. har man bogstaveligt talt smidt barnet ud med badevandet.

Selvfølgelig skal meget viden kunne bruges og måles og transportere – også i forhold til fremtiden, men der er andre former for viden, der er mindst ligeså vigtige, at børn

tilegner sig. Og hvad med det sociale, hvad med det at blive borger, sig selv – eller helt højtravende: at blive menneske?

Mange af kritikerne af det herskende skole og læringssyn taler om dannelse – vil det give mening at tale om det i lilleskolerne?

Ja da ;-)

Dannelse

Hvad handler dannelse om?

Er det at være velbevandret i Bertel Haarders utallige kanons/kanoner? (er det dem man skyder spurve med?) Er det at være velopdragen og urban og høflig? Eller giver det kun mening hvis vi sætter tillægsord foran: feministisk, politisk, kritisk, bæredygtig m.m.

Tilgiv mig, for nu tager jeg en personlig ekskurs: Jeg vil prøve at skitsere et lilleskole-dannelsesbegreb, en dannescirkel, med udgangspunkt i den pædagogiske praksis jeg har mødt på mange forskellige lilleskoler, altså en slags dannelses-didaktik. Jeg ved godt det ikke er min rolle at agere pædagogisk æggehoved, det overlader vi trygt til Sune.

Men altså: Det underliggende spørgsmål kan være: Hvad er det *badevand*, der er ved at blive smidt ud med barnet?

Jeg vil postulere at vi der i lilleskolepædagogikken – ud over viden som i sin bredeste form også angår oplevelse og skolekultur – hvis vi orkestrere de tre erkendelsesformer ordentligt, danner børnene.

For at forklare det, taler vi nu ikke om dannelse, men om to lilleskolebørn, Dann og Else (Selvom det er over 20 år siden jeg sidst mødte en Dann på en lilleskole, Else findes stadig)

Oplevelser er børnenes umiddelbare, opmærksomme og sansende tilgang til omverden.

Det er når Dann i børnehaven oplever at naboens får i januar måned pludselig får et lam midt i sneen

Eller når Else for første gang bliver introduceret til en violin af en musiklærer og bliver fanget af lyden og træet.

Viden kan være både boglig/eksplicit viden – viden om – og praktisk/musisk viden – viden hvordan.

Så det er når Dannelses pædagoger efter læmningen fortæller børnene historier og fakta om får og lam og fødsler, og børnene tegner eller bygger papkassefår.

Eller når Else er i gang med en årelang tilegnelse af violinspil, der indebærer både at lytte til musik, øve sig og vide noget om instrumentet,

Sammenspillet mellem oplevelse og viden er vel indlysende for de mange generationer af reformpædagogiske lærere, der har arbejdet overalt i Danmark. Men er det også indlysende for fremtidens lærere- og forældre?

Der hvor det virkelig rykker og hvor hårene burde rejse sig på de pædagogiske æggehoveder er når oplevelser og viden spiller sammen med den lokale skolekultur – eller det nogle kalder fællesskabet. Altså de normer, vaner, traditioner og værdier der findes på den enkelte lilleskole.

Det er når Dann og hans kammerater efter at have vist et lille teaterstykke, møder op til skolens fastelavnsfest som fåreflok (dengang jeg var får ;-)). Fårehistorien bliver, med hjælp fra pædagoger og lærere, til en lille brik i Dannels (og forhåbentlig hans forældres) børneliv.

Flere måneder efter, hvor Dann ud af vinduet f.eks. oplever et af fårene er ved at dø og hoster blod, vil han opleve på et nyt og højere niveau. (der er noget der har gjort en Fårskel???)

Men de små brikker i dannelsen kan også strække sig over længere tid, hvor Else er med til at lave et band, der spiller til nogle af skolens fællestimer, og som kulminerer i en forrygende koncert og oplevelse på Lilleskolernes Musik- og teaterfestival.

Det er når oplevelse, viden og skolekultur spiller sammen at Dann og Else dannes. Det er her de bliver mere end kompetent arbejdskraft, det er her de udvikler deres karakter – og ikke deres karakterer – og bliver til både myndige og frie borgere, men også til levende og sansende og nærværende og opmærksomme og kærlige mennesker.

Tænk over hvad det betyder, at have lærere, der forstår det og er parate og dygtige i situationen – og som tør.

Tænk over hvad det betyder, at have ledelser og bestyrelser, der tør fastholde rammerne for og skubbe på den pædagogiske frihed.

Tænk over hvad det betyder, at have forældre, der bakker skolens pædagogiske linje og skolekulturen op.

Kampen om læring, undervisning

Lærerne og pædagogerne er derfor indlysende de centrale aktører, men kan vi regne med at fremtidens lærere også – bare sådan – bliver til lilleskolelærere?

Nej da!

Hvis man kigger på professionshøjskolerne, har de pædagogiske *wiseguys* med Stefan Hermann som frontfigur, allerede tilpasset læreruddannelsen til det reducerede videns- og læringssyn, der er blevet udtalt omkring Folkeskole- og gymnasireformen. Her er man i fuld gang med at lave lærere som moderne "databehandlende-og-programudførende-specialarbejdere", der kan arbejde på de "læringsplatforme" som kommunerne udarbejder i dyre domme sammen med kommercielle udviklere af pædagogiske programmer. Slå selv "læringsmålsstyret undervisning" op og tæl hvor mange kommuner, der abonnerer på dette. Det er en samfundstragedie af dimensioner.

Det betyder at vi må tage efteruddannelsen af vores egen lærere alvorligt og i egen hånd. I første omgang ved at bringe lærerne på lilleskolerne tættere på LS' aktiviteter – vi kan f.eks. lave flere netværk, events, fester og seminarer mellem lærerne på de regionale lilleskoler. Men også ved at vi sammen med Friskolerne får lavet lærertræf og kurser for lilleskolelærerne – ikke om læsning og skrivning og regning, men om alt det om barnet - og badevandet. Det er vi i LS sikre på, at der også er mange andre friskoler, der har brug for.

Måske det også kan lykkes Friskolerne at råbe fagforeningen op, for i FSL må man da have en helt særlig interesse i at friskolelærere kan noget andet og mere end folkeskolelærere ;-)

Verden forandres hastigt: "Kunstig intelligens", der jo handler om hvordan maskiner kan lære, tænke/agere som mennesker, vil forandre vores verden inden for ganske få år. I en tidligere beretning opfandt vi lidt plat begrebet "kunstig dumhed" – som det modsatte: Altså "hvordan mennesker kan lære at tænke/agere som maskiner". Men I dagens uddannelses-Danmark og i mange andre samfundsforhold er vi meget langt fremme med kunstig dumhed. For når data og digitaliserbar viden bliver det vigtigste, begynder vi at indrette vores dagligdag og liv og omverden efter det.

Kig bare i jeres lomme og taske – hvor Georg Gearløs' Lille Hjælper i stedet for en elpære med arme og ben er en flad skærm og en håndfuld silicium, der konstant dominerer vores hverdag.

Og hvordan de sociale medier og den digitale dannelse spiller sammen med lilleskolernes fællesskaber og den lokale skolekultur er vi først nu ved at skimte. Hvordan spiller viden, politik og sociale medier sammen i en ny verdensorden?

Alt sammen nyt, der kan få enorm betydning på vores måde at lave skoler på. Og er der nogen vi kan snakke med om alt det nye?

Ja da

– hinanden i lilleskolerne.

Men også den enorme bank af forskere, skolefolk, politikere og meningshavere vi i snart 30 år har samlet til diverse møder, træf og udgivelser. Dedikerede og dygtige mennesker der vil hjælpe os med at være en endnu klarere og kritisk modstemme og modbevægelse.

Faseskift i foreningen 2017

I LS bestyrelse taler vi om et faseskift – både i bestyrelsens arbejde, men også i bestyrelsens sammensætning. Tillad mig at ridse de sidste 8 år op:

I mange år var Lilleskolerne sammen med andre skoleforeninger medlem af en paraplyforening, Frie Grundskolers Fællesråd, der sammen med Dansk Friskoleforening varetog skolernes politiske og økonomiske interesser.

Da Fællesrådet blev opløst stod alle skoleforeningerne i den situation, at de hver især måtte repræsentere sig selv politisk – både ift. fagforening, ministerier og Christiansborg, men også ift. medier og omverden. Det tog vi så fat på i LS – det var en smuk og spændende opgave, og vi kom da også et stykke vej med den, bl.a. blev vi væsentligt flere lilleskoler, men vi måtte for 4 år siden erkende "at bukserne ikke kunne holde". Både et professionelt sekretariat og en slagkraftig politisk repræsentation kræver flere muskler og penge.

Derfor indledte vi et tættere samarbejde med Dansk Friskoleforening, hvilket først førte til en sammenlægning af de to foreningers sekretariater til et fælles "supersekretariat", og senere i 2015 via vedtægtsændringer, at I nu som lilleskoler er med i to foreninger: En "pædagogisk identitetsforening", LS, og "en rådgivende og politisk interessevaretagende forening", Dansk Friskoleforening.

Som konsekvens af denne store foreningsmæssige forandring, har der været en "overgangsfase" på to år, som slutter nu, hvor bestyrelsen har skullet få "det nye LS" op at stå. Internt har vi kaldt det, at sætte flueben.

Vi skulle først og fremmest finde en ny sekretariatschef, Sune – vi vidste ikke at han fandtes, men vi fandt ham alligevel. Tjek.

Vi skulle oplære Sune i hans nye – og for os alle ukendte arbejde. Tjek.

Vi skulle finde nogle nye lokaler – sammen med Friskolerne viste det sig – på Vartov. Dejligt sted og placering. Tjek.

Vi skulle lave et nyt arbejdsprogram, der både skulle videreføre de aktiviteter og mødeformer, som medlemsskolerne fandt vigtige, men også sætte nye initiativer i gang. Alt sammen indenfor den nye forenings beskedne økonomi. Tjek.

Vi skulle deltage i samarbejdet med Friskolerne i overgangsfasen, både i en styregruppe, som observatører på DFs styrelsesmøder og i arbejdsgiverrollen ift. Sune. Tjek.

Og endelig skulle vi definere en ny måde at være bestyrelse på i LS. Fra politisk repræsentation til pædagogisk græsrodsforening? Her mangler vi det sidste flueben. Vi har skrevet nogle tanker om en mere flad, idealistisk og arbejdende bestyrelse, centreret omkring en bladudgivelse, men i sidste ende er det den nye bestyrelse, som I om lidt vælger, der er det sidste flueben.

Så udskiftningen i bestyrelsen, hvor flere af os stopper, er ikke begrundet i brud, konflikter eller mismod. Blot på en naturlig udskiftning som det sidste flueben.

Det har været endnu et spændende bestyrelsesår – og i de sidste 8 år har ikke to af dem været ens.

Det bliver ligeså spændende at arbejde i bestyrelsen fremover, for overalt hvor vi kommer frem, møder vi engagerede, udfordrende og modige lilleskolefolk. Der er masser af energi og håb – både på lilleskolerne og i LS.

Tak.

Selvom vi ikke længere er en del af de rigtige skoleforeninger, vil vi gerne takke for det utrættelige arbejde I gør for at varetage den frie skoles interesser i Danmark.

En særlig tak til Dansk Friskoleforening og Frie Skolers Hus, særligt Søren Stein Brinck. Peter Højgård og Anne Simonsen for deres hjælp

Tak for samarbejdet i Det internationale Råd

En særlig tak til de politikere, journalister og forskere, der engagerer sig i lilleskoleverden og lytter til vore synspunkter.

En skoleforeningsbestyrelse som *Lilleskolernes* skal repræsentere medlemsskolerne, men skal også varetage foreningens drift og udvikling. Det kræver selvfølgelig de rette kompetencer, men også indsigt, holdninger, passion, diskussioner og beslutningskraft.

Arbejdet i *Lilleskolernes* bestyrelse i år har været fordelt og har trukket på alle medlemmernes frivillige ressourcer og engagement – det er dette engagement, der driver foreningen, men det bygger på de dedikerede lilleskolefolk ude på skolerne. Og som vi siger hvert år: Uden jer – og de 10000 lilleskolebørn - ville det ikke give mening.

Hermed overlader jeg bestyrelsens mundtlige og skriftlige beretning til repræsentantskabet.

På bestyrelsens vegne

Søren Erhard Hansen

Formand